

Källa: Kalmar. Datum: 1905-08-12

En tripp öfver norska gränsen.

Hos vara jämtar på vägbevakning.

(Ur »Vårt fosterland och dess försvar».)

Uteliggare i ödemarken.

Vid Visjön och järnvägsbron öfver Visjöån ligger, som nämndt, en större postering. Vi äro nu midt uppe i vilda ödemarken, på den stora högplatån. Oändliga mossar utbredde sig, hvart vi än vände blicken, endast på ena stranden af den lilla fjällsjön lifvas blicken af några gröna vallar, som tillhört det nu nedlagda fjällmejeriet här uppe. Rundt omkring i synranden reser sig höga, vilda fjäll, som i dagens regndusk försvinna i molnen. Egendomliga trolska dagrar hvila öfver fjällpassen, och alla afstånd mångdubblas.

Midt i denna ödemark, där hela världens arméer skulle kunna få plats att sammandrabba, och det inte skulle bli någon trängsel, ligger nu några tiotal jämtlandsjägare under befäl af en officer. Alldeles invid järnvägsbron och banken ha de rest sina tält och inrättat åt sig på bästa vis. Det är samma hurtiga pojkar här som i Dufed, beväringar alle sammans. och med ett brinnande intresse för sitt arbete. Och ändå tror jag, att de flesta af våra »sörlänningar», som ligga på hedarne nere i landet och må godt och bo ombonadt och varmt, ej skulle vilja byta med jämtarne vid Visjön. I fjorton dagar har det regnat utan uppehåll, och det kan regna här uppe. Mossen är som ett enda träsk. Någon sommarvärme har det inte varit tal om. uppe från de snöklädda fjällen har vinden svept fram och trängt genom de sura kläderna intill märke och ben. Men lika hurtigt har kuraget varit hela tiden och lika troget och vaket ha posterna fullgjort sin pröfvande tjänst.

Den jämtländska fältjägareuniformen är i daglig dags lik våra vanliga infanteriuniformer. Endast skorna skulle väcka litet uppmärksamhet, om jämtlandsknekten kom söder ut. En del ha visserligen vanliga snörkängor eller stöflar, men många, särskildt af befälet, gå i toppiga lappskor och med lindade ben. Den är också den bästa fotbeklädnaden i fjällen. Befäl som manskap har hela tiden legat ute i tält och ätit och kamperat tillsammans dag och natt. Jag talade med en ung löjtnant, som på tre veckor endast haft sin sofsäck att krypa ned i, men sömnen och hvilan kunde aldrig varit bättre. »Det var endast skada», sade han, »att vi inte litet mera allmänt fått pröfva på. hur det känns att riktigt lefva fältlif.» Men här uppe, där trupperna nu kamperade, var det inte många, som varit förut, och då kanske endast på en hastig genomresa med tåget. Det är att beklaga, att svenska officerare och trupper aldrig fått tillfälle öfva sig i gränstrakterna, artilleriet exempelvis skulle säkert få det kinkigt nog att ta sig fram här uppe i fjällen. Öfver hufvud taget tyckas de svenska officerarne i allmänhet ha väl ytlig kännedom om Jämtlands fjäll- och gränstrakter. Däremot erkänna alla, att norska officerare hvarje vinter med ränseln på ryggen genomskidat Jämtland kors och tvärs och känna landskapet, som vore det deras hemtrakt. Om svårigheterna vid större truppförflyttningar häruppe kan man göra sig en föreställning, när man hör, att ingen enda farbar landsväg exempelvis leder till Storlien.

Den första natten pojkarne lågo här uppe vid Visjön var det lif minsann. Man visste ju fortfarande inte alls, hvad saken gällde. En liten senig pojke, med någonting af lapp öfver sig, som hade vakt just den natten, berättade också, att det var de värsta timmarne, han haft i sitt lif. Med handen krampaktigt slutet om kolfhalsen och fingret på aftryckaren stod han och

spejade ut längs banan, tills tårarne runno utefter kinderna och han såg hvarken svart eller hvitt. Hvarenda minut såg han en »norsk», som kröp i mossen, och uppe i fjället hörde han då tydligt, hur de åkte med tunga kanoner. Ja nog visste han, hur det kändes att vara i krig alltid.

Det är förresten inte så godt att slippa fram öfver broarne. Är det en civil, går det platt inte, ja, när höga brandsynen en dag i full uniform kom åkande utefter banan, blef det stopp vid bron, tills den visat »klara papper».

På nedvägen till stationen mötte jag en lappgubbe, som var på väg bort öfver till Rensjön. »Han hade allt hört», berättade han, sedan samtalet fallit på trupperna häruppe, »att norrmännen hade sitt uppe i Vaerdalen» (där stora landsvägen går fram från Sverige till Trondhjemsfjorden). Jag lugnade honom med, att vi nog hade vårt litet på samma väg.

Öfver gränsen.

Att fara Öfver gränsen har, som bekant, dessa dagar sina sidor. Den norska spionskräcken grasserar grufligen, och fredliga svenska turister, som t. ex. gjort liten semestertripp in öfver gränsen, ha fått åka i fångskjuts tillbaka. Och ändå påstå norrmännen frankt, att de inte vidtaga några som helst särskilda militära åtgärder. Är det bara det kanske, som vi inte få se efter?

Sedan jag lagt ifrån mig alla papper, som på något upptänkligt sätt skulle kunna bli misstänkta, steg jag bittida en morgon på trondhemståget för att se mig om litet på andra sidan gränsen och ned efter den viktiga järnvägslinjen. Banan Storlien till Trondhem är något öfver 11 mil lång. Genast nedanför stationen försvinner tåget i en lång snötunnel för att sedan i stark fart rusa vidare de sista kilometerna till gränslinjen. Sedan en femte sådan snötunnel passerats, skära gränslinjen, en 16 alnar bred rågång genom skogen, vid själfva banvallen ytterligare utmärkt genom taflor med ordet: Riksgräns.

Vi äro nu i Norge alltså. Och det är ett faktum, att nästan från gränslinjen märker man genast, att det är ett annat land man genomfar. Den svenska vida ödemarken förbytes till en allt djupare skogklädd dalgång i hvars botten de strida fjällbäckarna skumma och växa allt större. Banan följer troget den ena sluttningen med stark lutning och på branta bankar eller öfver en rad småbroar. Efter närmare en timmes färd nå vi den första egentliga norska stationen, Meraker, belägen innerst i den utomordentligt sköna dalen med samma namn. Härifrån bär det vidare utför, ner i dalens botten, som järnvägen sedan följer ända ut till Trondhjemsfjorden.

Dalgången blir så småningom allt trängre och lämnar mellan de skyhöga nästan tvärbranta höjderna endast ett knappt utrymme för älven och på ömse sidor om den banan och landsvägen. Att denna väg inbryta i Norge skulle säkert bli en svår uppgift, under förutsättning förstås att norrmännen skulle göra ett effektivt motstånd. Naturen bildar nämligen en rad befästningar, hvilka vederbörligen »påbättrade» kunna göras mycket besvärliga och dyrköpta för en framträngande fiende. Att norrmännen vidtagit försvarsarbeten i dalen, är ju endast att vänta. De äro naturligtvis svåra, för att inte säga omöjliga att upptäcka framifrån. allra helst från ett framilande tåg. Så det var först på uppresan igen, som jag med fältkikare bakifrån kunde blotta en sådan ställning, röjd genom en liten tillfällig oförsiktighet.

Att järnvägslinjen med sina många broöfvergångar strängt bevakas, har man sig bekant, men de norska bevakningstrupperna gå betydligt försiktigare till väga, än de svenska gjort. När tågen passera hålla de sig undan — tåget är ju ingenting att vara rädd för — på det att inte passagerarnes uppmärksamhet skall väckas. De svenska trupperna åter kamperade, som nämndt, alldeles invid järnvägslinjen till allmänt beskådande och kunde därigenom

exempelvis lätt ha röjt, möjligen vidtagna försvarsarbeten för en fackman i järnvägskupén. Och civilklädda, norska officerare gjorde också veterligt då och då resor ned till Dufed och tillbaks igen. På min nedresa sist konstaterades dock med glädje, att man icke längre såg en enda svensk uniform utefter linjen.

Den norska misstänksamheten förnekade sig inte heller på min lilla tripp öfver gränsen. Redan när konduktören i Storlien klippte min biljett, sågs jag med sneda blickar. Från Hells station nere vid Trondhjemsfjorden hade jag så tänkt göra en liten cykeltur uppåt fjorden till Levanger, men när detta blef bekant för mitt »ressällskap», en norsk tulltjänsteman, varnades jag ögonblickligen från att fullfölja den planen, då jag annars »genast skulle bli tagen som spion».

Hell är nämligen mötesplats för det Trondhjemska stiftets trupper af olika vapen. På Vaerners läger, som det heter, ligga f. n. flera tusen man infanteri, artilleri och trängtrupper, medan kavalleriet håller till längre upp i Vaerdalen.